

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

مصاحبه پژوهشی؛

وضعیت صنایع اسباب بازی در کشور

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) (<http://www.iribnews.ir>)

پژوهشگر: تینا صالحی

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۲	*نکات برجسته
۲	*مقدمه
۲	*وضعیت اقتصاد اسباب بازی در کشور
۳	*تأثیر کرونا بر اقتصاد اسباب بازی
۴	*مهمترین چالش های تولید
۵	*صنعت اسباب بازی و نقش کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
۵	*کلام آخر

*** نکات برجسته**

* صنعت اسباب بازی کشور، در حدود ۳۵۰ میلیون دلار، در سال گردش مالی دارد، اما از این رقم بزرگ، تنها ۱۰ درصد، نصیب تولید کننده داخلی می شود و بقیه آن را واردکننده و قاچاقچی به جیب می زنند.

* حدود ۴۰۰ واحد صنعتی در کشور در زمینه تولید اسباب بازی فعالیت می کند.

* با شیوع کرونا و ممنوعیت واردات از چین، به عنوان بزرگترین صادرکننده اسباب بازی به ایران، نگاه بیشتری به تولید اسباب بازی در داخل کشور شده است.

* بالا بودن قیمت مواد اولیه تولید داخل در این صنعت و همچنین نداشتن متولی واحد و اتحادیه مستقل، از مهم ترین مشکلات این صنعت به شمار می آید.

* بر اساس شاخص های معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، صنایع اسباب بازی به عنوان صنایع خلاق فرهنگی مورد حمایت معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری هستند. حدود ۷۰ شرکت از حوزه اسباب بازی فعالیت های خلاقانه و فناورانه در حوزه اسباب بازی انجام می دهند.

ضرورت پرداخت: با شروع فصل تابستان و بیشتر شدن ساعات فراغت و زمان بازی کودکان، همچنین گردش مالی بزرگ صنعت اسباب بازی در کشور، می تواند بهانه ای برای پرداخت بیشتر به این صنعت در رسانه ملی باشد.

*** مقدمه**

صنعت اسباب بازی در جهان، در میان صنایع پردرآمد و ارزآور جای دارد، اما در کشور ما با وجود پتانسیل فراوان، هنوز مسیر طولانی، در پیش روی دارد. اسباب بازی ها، از یک طرف، از پر متقاضی ترین و جذاب ترین وسایل آموزش و یادگیری در دنیا به حساب می آیند و از طرف دیگر، تولید آن ها، فرصت مناسبی برای فعالان اقتصادی، کارآفرینان، سرمایه گذاران و فعالان عرصه علوم دانش بنیان است.

در همین زمینه پژوهش خبر رسانه ملی، طی مصاحبه ای در تاریخ ۱۳۹۹/۴/۴، با جناب آقای محسن حموله، مدیرکل سرگرمی های سازنده و بازی های رایانه ای کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، به اوضاع صنعت اسباب بازی و چالش های آن پرداخت که در ادامه به مهم ترین مطالب آن اشاره می شود.

*** وضعیت اقتصاد اسباب بازی در کشور**

برآوردها در کشور نشان می دهد، اسباب بازی در حدود ۳۵۰ میلیون دلار، در سال گردش مالی دارد، اما از این رقم بزرگ، تنها ۱۰ درصد، نصیب تولید کننده داخلی می شود و بقیه آن را واردکننده و قاچاقچی به جیب می زنند. طبق اعلام گمرک، اسباب بازی، در سال حدود یک میلیون و ۲۵۰ هزار دلار ارز از کشور خارج می کند. تیراژ اسباب بازی در کشور، بین ۱۰ تا ۱۵ هزار است.

صادرات ۳ میلیارد دلاری چین در ماه، نشانگر کشش بازار این حوزه در دنیا است.

در حال حاضر ۱۳۰ واحد تولیدی عضو انجمن اسباب بازی کشور، هستند و طبق برآوردها، حدود ۴۰۰ واحد صنعتی در کشور در زمینه تولید اسباب بازی فعالیت می کنند. بعضی از این واحدها بخشی از فعالیتهای خود، مانند قالب سازی، تزریق مواد پلاستیکی و چاپ و بسته بندی را برون سپاری می کنند. اگر حوزه توزیع و پخش را نیز در نظر بگیریم، اشتغال زایی مستقیم و غیرمستقیم این صنعت قابل توجه خواهد بود.^۱

در سال ۹۷ حدود ۲۶۰ تن انواع عروسک وارد ایران شده است.^۲ مبداء این کالاها، از کشورهای چین و امارات متحده عربی بوده است و سبب خروج یک میلیون و ۲۴۸ هزار و ۷۸۸ دلار ارز از کشور شده است که معادل ریالی آن حدود پنج میلیارد و ۲۴۷ میلیون و ۹۱۸ هزار و ۸۷۰ تومان در آمار گمرک به ثبت رسیده است.^۳

*** تاثیر کرونا بر اقتصاد اسباب بازی**

این تاثیر را باید در دو بازه زمانی بررسی کرد:

➤ **در کوتاه مدت:** زمان شروع و مشخص شدن بیماری کرونا در ایران نیمه اول اسفند ماه سال ۱۳۹۸ بود، ماهی که برای خیلی از کسب و کارها و فروشگاه دارها بسیار حیاتی و در عملکرد مالی سالیانه آنها بسیار تاثیرگذار است، بخش تجاری اقتصاد، در اسفند و فروردین تقریباً به طور کامل تعطیل بود و این مسئله بخش بزرگی از فعالان اقتصادی را دچار مشکل کرد، اما این اتفاق درباره بخش تولید خیلی محسوس و جدی نبود زیرا واحدهای تولیدی در نیمه دوم اسفند و معمولاً ۲۰ روز نخست فروردین هر سال حجم تولید پایینی را در واحدهای خود تجربه می کنند؛ اما بعد از گذشت تقریباً ۲ ماه با برداشتن محدودیت های کرونایی به صورت پله پله اوضاع به شرایط نرمال نزدیک تر شد و اکنون، واحدهای تولیدی با تقاضای خوبی از طرف بازار مصرفی در حوزه اسباب بازی مواجه شده اند، که این مسئله به خاطر وضعیت تراز تجاری ایران در بخش واردات اسباب بازی است. فعالان این حوزه امیدوارند تاثیرات منفی کرونا در ایران، در زمینه بازار و صنعت اسباب بازی در کوتاه مدت تمام شود و بازار اسباب بازی همچون چند سال گذشته با رشد ملایم خود مواجه شود.

➤ **در بلندمدت:** کرونا در تمامی کشورها و در سطح بین المللی بر روی تجارت خارجی تاثیر بسیار زیادی گذاشته است، در واقع بخش واردات و صادرات کشورها دچار مشکلی جدی شده است، درباره ایران و به طور خاص درباره وضعیت صنعت اسباب بازی و تاثیرپذیری آن از شرایط کرونا باید توجه داشت که در این صنعت، صادرات اسباب بازی حتی در شرایط قبل از کرونا هم بسیار محدود بوده است، پس در این زمینه چالش و مشکل جدی وجود ندارد، اما در زمینه واردات اسباب بازی به ویژه از کشور چین که مبداء ویروس کرونا بوده، این واردات حتی در چند سال گذشته و قبل از شیوع کرونا بسیار کم شده بود و با شرایط جدید تقریباً واردات اسباب بازی به ایران خیلی کم شده است، در نتیجه این تاثیرات تجارت خارجی بر روی صنعت اسباب بازی و مخصوصاً تولید، تاثیرات مثبتی گذاشته است. چند سالی است که به دلیل ماهیت بازار اسباب بازی ایران که حجم محصولات خارجی بیش از ۷۰ درصد سهم بازار را به خودش

- محمدحسین نخچی، دبیر انجمن تولیدکنندگان اسباب بازی ایران، ایرنا، ۱۳۹۸/۱۰/۲۲

- آمار سال ۱۳۹۷ منتشر شده گمرک^۳

- پایگاه اطلاع رسانی ستاد اقتصاد دانش بنیان - معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری / ۱۳۹۸/۹/۳۰^۲

اختصاص داده، تحت تاثیر واردات اندک به سمت محصولات و تولیدات داخلی گرایش پیدا کرده است و در دوران کرونا این گرایش به مراتب بیشتر شده است. در نتیجه انتظار می‌رود که در بلندمدت، کرونا بر روی بازار اسباب بازی هم در طرف تقاضا و هم در طرف عرضه خیلی تاثیرگذار نباشد و با توجه به تقاضای خوب برای محصولات داخلی اسباب بازی، این صنعت به رشد خود ادامه دهد.

مهم‌ترین چالش‌های تولید

<p>* با وجود تولید مواد پلیمری و پلاستیکی در داخل، که یک مزیت در کشور محسوب می‌شود، با قیمت بالاتر از صادرات به چین، به دست تولیدکننده اسباب بازی می‌رسد.</p>
<p>* وجود برخی رقابت‌های ناسالم و نبود قانون کپی رایت در کشور</p>
<p>* افزایش هزینه‌های تولید به دلیل بالا رفتن قیمت کاغذ</p>
<p>* نبود اتحادیه اسباب بازی برای این صنف با وجود قانونی بودن آن</p>
<p>* صنعت اسباب‌بازی و تفریح، هر روز با نمونه جدیدی مواجه است. در حال حاضر اسکیپ روم، اتاق‌های بازی، کافه بازی‌ها و ... هم به عنوان بخشی از بازی و اسباب بازی در حال رشد و گسترش هستند و می‌بایست مسئولان ذی‌ربط برای این موضوعات هم تدبیر نمایند. نمی‌شود بخشی از امورات اسباب‌بازی تولید داخل را اتحادیه نایلون و پلاستیک بر عهده داشته باشد و بخشی از اسباب‌بازی‌های وارداتی را اتحادیه خرازی‌ها! ۲۰ سال است که شورای نظارت بر اسباب بازی موضوع تشکیل اتحادیه مستقل در حوزه اسباب‌بازی را پیگیری می‌کند. برخی از اسباب بازی‌ها، مثل اسباب‌بازی‌های رایانه‌ای با هیچ یک از این اتحادیه‌ها ارتباطی ندارند و یک اتحادیه مستقل با همکاری تولیدکننده، پژوهشگر و طراح نیازمند است)</p>
<p>* نبود مقطع کارشناسی ارشد دانشگاهی در این حوزه و پرداخت جدی به طراحی‌های اسباب‌بازی ایرانی در دانشگاه‌ها و نبودن طراحی‌های نو و جذاب (در حال حاضر، بیشتر اسباب بازی‌ها برگرفته از نمونه‌های خارجی است.)</p>
<p>* بیگانه بودن تولیدکنندگان با نیاز واقعی مخاطبان</p>
<p>* جدایی تولیدکننده و بخش کننده</p>
<p>* کمک دولت به حوزه اسباب‌بازی و جذب سرمایه‌گذاران جدید به بخش تولید به جای واردات</p>
<p>* ضعف بازار با وجود تولیدات قوی</p>
<p>* لزوم کیفی، فکری و خلاق شدن اسباب‌بازی‌ها</p>
<p>* چالش تولیدکننده با کارگر، شهرداری، مالیات و ... (در حال حاضر فعالان حوزه اسباب‌بازی ملزم به پرداخت مالیات بر ارزش افزوده هستند و این موضوع تهدیدی جدی برای صنعت نوپای اسباب‌بازی است. موضوع حذف مالیات بر ارزش افزوده از اسباب‌بازی در کمیسیون فرهنگی مجلس قبل مطرح شد. فعالان این حوزه امیدوارند، با حمایت نمایندگان یازدهمین مجلس شورای اسلامی، قوانین مناسب برای حمایت از صنعت اسباب‌بازی تصویب شود.)</p>

بر اساس شاخص‌های معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، صنایع اسباب‌بازی به عنوان صنایع خلاق فرهنگی مورد حمایت معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری هستند. حدود ۷۰ شرکت از حوزه اسباب‌بازی فعالیت‌های خلاقانه و فناورانه در حوزه اسباب‌بازی انجام می‌دهند.

***صنعت اسباب‌بازی و نقش کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان**

سال‌هاست رویکرد کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در حوزه اسباب‌بازی، حمایت از صنعت داخلی حوزه اسباب‌بازی است. این صنعت چرخه وسیعی از طراحان، تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان اسباب‌بازی را شامل می‌شود.

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، با همکاری انجمن تولیدکنندگان اسباب‌بازی، جشنواره ملی اسباب‌بازی را به عنوان مهم‌ترین رویداد حوزه اسباب‌بازی با هدف حمایت از صنعت اسباب‌بازی ایرانی، کمک به برقراری ارتباط میان فعالان حوزه بازی و اسباب‌بازی، کمک به ساماندهی صنعت اسباب‌بازی و فراهم آوردن زمینه طراحی و استقرار نظام نوآوری در حوزه اسباب‌بازی برگزار می‌کند.

بی‌شک برگزاری جشنواره ملی اسباب‌بازی به توسعه و رونق فعالیت‌های کارآفرینان، تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان کوچک و بزرگ و رونق اقتصادی در حوزه اسباب‌بازی کمک شایانی کرده و از این طریق فضای فرهنگی جامعه را نیز تحت تاثیر قرار داده است.

جشنواره ملی اسباب‌بازی، نقطه عطفی در سر فصل چند وجهی فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی حوزه اسباب‌بازی است. در جشنواره ملی اسباب‌بازی شرکت‌های کوچک و بزرگ تولیدکننده اسباب‌بازی، طراحان، توزیع‌کنندگان، سرمایه‌گذاران و سایر فعالان حوزه اسباب‌بازی حضور دارند و مسائل و مشکلات بخش‌های مختلف را در قالب نشست‌های تخصصی شناسایی و بررسی می‌کنند.

نمونه دیگر هم رویداد ملی ایده آزاد اسباب‌بازی است که امسال سومین دوره آن در حال برگزاری می‌باشد و هدف از این رویداد هم معرفی افراد جوان، خلاق و مستعد در حوزه طراحی اسباب‌بازی ایرانی است.

***کلام آخر**

با توجه به گردش مالی بالای اسباب‌بازی در کشور، بخش تولید آن از ظرفیت فراوانی برخوردار است و اگر تبلیغات و رسانه هم به این حوزه کمک کند، حتما کالای استاندارد ایرانی مورد توجه بیشتر قرار خواهد گرفت.

دست‌اندرکاران این صنف معتقدند، اگر همه اعضای شورای نظارت بر اسباب بازی، مثل وزارتخانه فرهنگی، اقتصادی، با تعصب کار خود را انجام دهند، این صنعت به روزهای خوب خود خواهد رسید.

طبق مجموعه راهبردها، برنامه‌های کلان، اهداف و برنامه‌های اجرایی مبارزه همه جانبه با قاچاق کالا و ارز در سال ۱۳۹۸، با هدف کاهش قاچاق کالاهای فرهنگی، آموزشی و پیشگیری از قاچاق آن، یک برنامه اجرایی تدوین و تصویب شده است که شامل پیشگیری از قاچاق کالاهای اسباب بازی، لوازم تحریر می‌شود و مجری آن وزارت آموزش و پرورش و وزارت صمت است و قرار است وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی نیز همکاری لازم را به عمل آورد.^۱

دلیل اهمیت این صنعت، یکی تاثیرات انکار ناپذیر فرهنگی اسباب بازی بر کودکان و نوجوانان است. در واقع گستره تاثیر اسباب بازی به گونه‌ای است که متخصصان از اسباب‌بازی به عنوان رسانه یاد می‌کنند و دیگری گردش مالی بالای این صنعت که همه ساله سبب خروج میزان قابل توجهی ارز از کشور می‌شود. صنعت نوپای اسباب بازی به شدت به تدوین سیاست‌های زیر بنایی و تصویب قوانین حمایتی نیازمند است تا به خواست و یاری خداوند شاهد رشد و بالندگی این صنعت در کشور باشیم.

